

UPPSALA UNIVERSITET

Bedömning av ansvar för trafikolyckor: Betydelse och empirisk testning

Anders af Wåhlberg

Institutionen för psykologi

Uppsala universitet

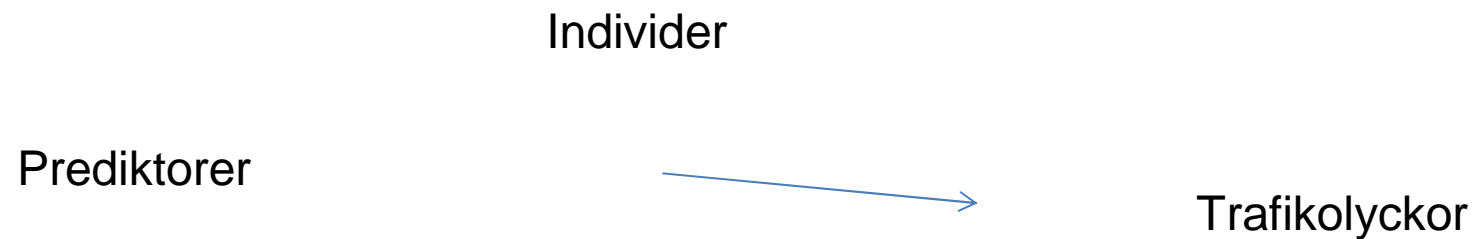
www.psyk.uu.se/forskning/forskargrupper/transport

anders.af_wahlberg@psyk.uu.se

UPPSALA UNIVERSITET

Forskningsområde:
Individuella differenser i trafiksäkerhet

UPPSALA UNIVERSITET

Analysenhet

Antal per förare

'Inblandning i olycka' istället för 'olycka'

UPPSALA UNIVERSITET

Forskning på individuella differenser i trafiksäkerhet

Behovet av en utfallsvariabel

Vad tar vi med i utfallsvariabeln?

UPPSALA UNIVERSITET

Vad är det man försöker predicera?

Prediktorer; personlighet, beteende, medicinering, informationsbehandling, synskärpa etc

UPPSALA UNIVERSITET

Vad är det man försöker predicera?

Prediktorer; personlighet, beteende, medicinering,
informationsbehandling, synskärpa etc

Gemensam nämnare; att orsaka olyckor

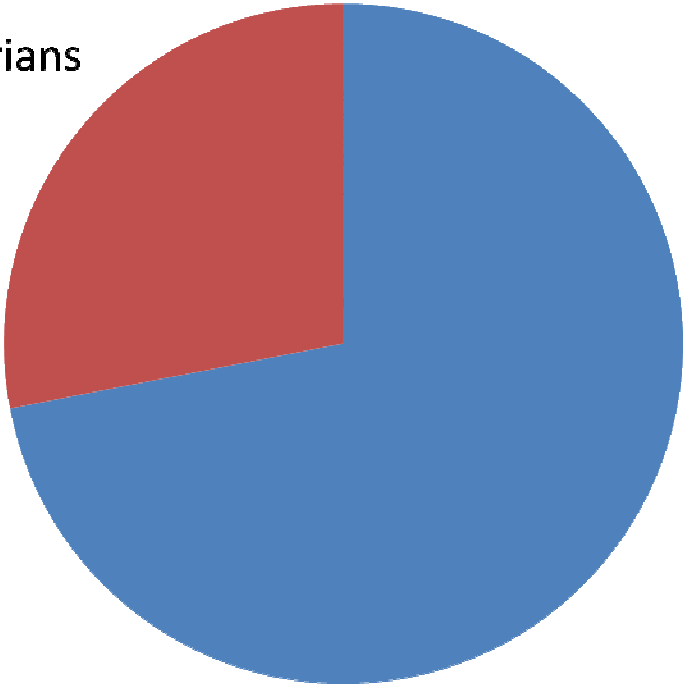

Olycksinblandning

Felvarians

- Ansvarig
- Ej ansvarig
-
-

UPPSALA UNIVERSITET

Hur bedömer man ansvar?

Normalt sett en subjektiv bedömning

Skillnader mellan olika bedömare

Detta bör ge skillnader mellan studier

UPPSALA UNIVERSITET

En metod för att testa ansvarsbedömningar (af Wåhlberg, 2009)

Antagande: Icke ansvariga olycksinblandade är ett slumpmässigt sample från populationen (inducerad exponering)

UPPSALA UNIVERSITET

Prediktioner från slumpkriteriet (urval)

1. Förare med icke ansvariga olycksinblandningar är lika populationen
2. Förare med enbart icke ansvariga olycksinblandningar är lika de utan olyckor
3. Icke ansvariga olycksinblandningar korrelerar högre med exponering än ansvariga
4. Ansvariga och icke ansvariga olycksinblandningar korrelerar inte när man kontrollerat för exponering
5. Ansvariga olycksinblandningar minskar snabbare än icke ansvariga för en viss grupp

UPPSALA UNIVERSITET

Empiriskt test av slumpkriteriet (af Wåhlberg & Dorn, 2007)

Inga effekter vid 50 procent ansvariga inblandningar

Predicerade effekter vid 70 procent ansvariga inblandningar

Slutsats: 70-80 procent ansvariga olyckor är den korrekta
nivån för ansvarsbedömningar

UPPSALA UNIVERSITET

Empiriskt test av prediktion av olika kategorier av olyckor (af Wåhlberg, 2008)

Ansvariga olyckor går att predicera med celeration, men inte icke ansvariga

r (ansvariga): .215

r (icke ansvariga): .00

r (alla): .205

UPPSALA UNIVERSITET

Slutsatser

Olyckor bör klassificeras i studier på individuella differenser

Bedömning av ansvar är subjektiv men kan korrigeras

Effekterna i många publicerade studier kan ifrågasättas

UPPSALA UNIVERSITET

Referenser

- af Wåhlberg, A. E., & Dorn, L. (2007). Culpable versus non-culpable traffic accidents; what is wrong with this picture? *Journal of Safety Research*, 38, 453-459.
- af Wåhlberg, A. E. (2008). The relation of non-culpable traffic incidents to bus drivers' celeration behavior. *Journal of Safety Research*, 39, 41-46.
- af Wåhlberg, A. E. (2009). *Driver Behaviour and Accident Research Methodology; Unresolved Problems*. Farnham: Ashgate.

Anders af Wählberg, Inst för psykologi, Uppsala universitet
anders.af_wahlberg@psyk.uu.se

Tack för er uppmärksamhet,
och till Sergey Moiseev för
intressanta bilder

